

POSUDEK ŠKOLITELE NA DIPLOMOVOU PRÁCI Bc. EVOY BEDŘICHOVÉ „VÝVOJ REGIONÁLNÍ DIFERENCIACE ODVRATITELNÉ ÚMRTNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE“

Diplomová práce Bc. Evy Bedřichové „Vývoj regionální diference odvratitelné úmrtnosti v České republice“ má celkový rozsah 109 stran. Textová část práce je strukturována standardně a je rozdělena do pěti základních kapitol včetně úvodu a závěru. Doplnují ji seznam obrázků, tabulek, použité literatury a datových zdrojů.

Ačkoli ve vyspělých evropských zemích včetně České republiky dochází již několik desetiletí ke snižování celkové úmrtnosti, nemusíme tento trend pozorovat na úrovni všech územních jednotek a všech příčin úmrtí. Koncept odvratitelné úmrtnosti se zabývá pouze jednou částí úmrtnosti, které lze díky prevenci, včasné diagnóze nebo účinné léčbě do určité míry předejít, a úroveň odvratitelné úmrtnosti tak může sloužit jako indikátor kvality lékařské péče a efektivity preventivních opatření. Identifikace regionů, které se ať již pozitivně nebo negativně odlišují od zbytku republiky, může pomoci jako podklad pro cílenější zaměření zdravotnické péče v problematických regionech.

Autorka si ve své práci stanovuje hlavní cíl, kterým je popsat vývoj odvratitelné úmrtnosti mužů a žen v okresech České republiky v období mezi roky 1994-2012.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. Za úvodní kapitolou, kde autorka vysvětluje volbu tématu a jeho aktuálnost a uvádí faktory ovlivňující úmrtnost, následuje kapitola podrobně se zabývající konceptem odvratitelné úmrtnosti a třemi vybranými seznamy příčin odvratitelných úmrtí. Ve třetí kapitole jsou poměrně stručně popsány použité datové zdroje a metodika. Čtvrtá kapitola, která je jádrem celé práce, analyzuje vývoj odvratitelné úmrtnosti v České republice v období 1994–2012 z hlediska tří zvolených seznamů příčin úmrtí a tento vývoj potom i srovnává. V závěru jsou potom poznatky shrnuty.

Z hlediska obsahu je práci potřeba vytknout především následující nedostatky:

1. Nejvýznamnější nedostatek práce spočívá v tom, že nedošlo k naplnění stanoveného cíle práce. Autorka sice do práce vložila velké množství kartogramů ilustrujících regionální diferenciaci odvratitelné úmrtnosti (resp. její kategorie) v okresech České republiky, z nadpisů ani popisného textu však není jasné, jaký ukazatel vlastně kartogramy znázorňují. Kartogramy jsou popsány zcela minimalisticky a vzhledem k tomu, že se jedná o diplomovou práci, velmi jednoduše, vždy jsou uvedeny pouze okresy s nejvyšší, resp. nejnižší úrovní odvratitelné úmrtnosti, autorka se nepokouší o žádné zobecnění diference, resp. jejího vývoje a nehledá ani podobnosti či rozdíly ve výsledcích v závislosti na použitém seznamu odvratitelných úmrtí. V závěru práce se autorka o regionální diferenciaci už téměř ani nezmiňuje.
2. Jednotlivé kapitoly i odstavce jsou v práci řazeny poměrně chaoticky. Kapitola 2 Odvratitelná úmrtnost je rozdělena do podkapitol značně nelogicky (podkapitoly 2.1–2.5), čímž dochází k častému opakování informací, podkapitola 2.3 Věkový limit se vůbec nehodí mezi podkapitoly 2.2 Terminologie a 2.4 Vznik konceptu odvratitelné úmrtnosti. Kapitola 4.1 Příspěvky kategorií příčin úmrtí ke změně intervalové délky života (0–74 let) je vůbec první kapitolou, která se v práci vlastní analýzou úmrtnosti zabývá, logicky by měla následovat až po popisu úrovně úmrtnosti dle jednotlivých kategorií a seznamů příčin odvratitelné úmrtnosti.

3. Autorka má problém s některými základními demografickými pojmy a metodami analýzy. Např. nerozlišuje přesný a dokončený věk (opakované rozpory v kapitolách 3.2 a 4.1 v horní věkové hranici při konstrukci intervalové naděje dožití, na str. 37 hovoří o trendu intervalové délky života mezi dokončenými věky 0–74 let), dále zaměňuje termíny procento a procentní bod, vývoj úrovně úmrtnosti opakovaně analyzuje především na absolutních počtech zemřelých bez zohlednění odlišné věkové struktury obyvatel v jednotlivých časových obdobích i okresech, v kapitole 4.5 uvádí číselné vyjádření středních hodnot bez informace o tom, o jaké střední hodnoty se jedná (pravděpodobně jde o průměr).
4. V teoretické části práce autorka prezentuje vybrané publikace zabývající se zpracovávaným tématem. Popis některých článků (např. Mackenbach et al., 1990, str. 20) navozuje silný dojem, že je autorka nečetla.
5. V práci chybí detailnější srovnání použitých seznamů odvrátitelných úmrtí, který by posílilo smysluplnost jejich výběru a potenciálně i interpretaci získaných poznatků týkajících se regionální diference odvrátitelné úmrtnosti v České republice v uvedeném období.

Kromě výše zmíněných obsahových nedostatků lze v práci nalézt velké množství nedostatků formálního charakteru. V textu často chybí interpunkce, objevuje se tam řada překlepů a chyb. Na několika místech vznikly mezi odstavci řádkové mezery. Některé formulace jsou těžko srozumitelné. V tabulkách a grafech používá autorka formátování, které se v průběhu práce mění. Navíc v legendě všech kartogramů autorka práce špatně vymezuje první a poslední interval použité škály zobrazované proměnné.

Na základě závažnosti výše uvedených kritických připomínek se domnívám, že obsah a zpracování předložené diplomové práce je podstatnou překážkou její úspěšné obhajoby. Mé negativní hodnocení však a priori neznamená, že by hodnocená diplomová práce neměla po odpovídajícím přepracování naději na její obhájení.

Diplomovou práci Bc. Evy Bedřichové „Vývoj regionální diference odvrátitelné úmrtnosti v České republice“ nedoporučuji k obhajobě.

V Praze dne 5. 9. 2015

RNDr. Boris Burcin, Ph.D.
školitel